

MUDr. Igor FARGAŠ

znalec v oboru zdravotnictví
odvětví soudní lékařství
779 00 OLOMOUC, Wellnerova 17
tel.: 603 509 140
e-mail: fargas@centrum.cz

MUDr. Radek Matlach

znalec v oboru zdravotnictví
odvětví soudní lékařství
460 01 Liberec, Guttenbergova 5
tel.: 604 235 901
e-mail: radek@matlach.cz

Zadavatel posudku:

JUDr. Jana Rejzková
advokátka
Vodní 5178
760 01 Zlín

KRPT-165953/TČ-2013-070071
č.j. 50T 5/2015 KS v Ostravě

Věc: obž. Petr Kramný, nar. 19.5.1978

zemř. Monika Kramná, nar. 6.6.1977

zemř. Klára Kramná, nar. 16.7.2005

ZNALECKÝ POSUDEK – DOPLNĚK č. 1

v oboru zdravotnictví, odvětví soudní lékařství

vypracovaný na základě žádosti AK JUDr. Jany Rejzkové ze dne 7.11.2015

Po prostudování zdravotní dokumentace vyjímáme rozhodující skutečnosti a okolnosti v následující

n á l e z :

Po podání prvotního znaleckého posudku se podepsaní znalci měli možnost krátce seznámit pouze s přílohami, které byly do trestního spisu vloženy po jejich předložení MUDr. Margitou Smatanovou, Ph.D., během hlavního líčení dne 5.11.2015 (zvětšené fotografie histologických preparátů a konzultační vyjádření patologů MUDr. Dvořáčkové z FN Ostrava a MUDr. Tichého z LF UP Olomouc). Znalci byli přítomni celému hlavnímu líčení dne 5.11.2015, avšak nemají k dispozici Protokol a proto si pouze útržkovitě pamatují obsah výpovědí.

loučení těchto slepenin plošné hnědožlutavé zabarvení. Někdy se zasycháním slepují střevní klíčky, které pak v prvním okamžiku působí dojmem peritonitidy. Posmrtné vysychání vede k zmenšení hmotnosti těla a orgánů.

Plodý od 6. měsíce denně ztrácí 48 g hmotnosti, za šesté mohou na hmotnosti přibírat. U dětí, které žily 1–2 dny, je posmrtná ztráta hmotnosti menší než u dětí mrtvě narozených. Uvádí se, že hmotnost mrtvoly za normálních okolností klesá o 7,7 g na kg tělesné hmotnosti za den. Tyto hodnoty jsou ovšem měnlivé podle toho, v jakém prostředí je mrtvola.

Zaschnutí je někdy až pergamenovitého charakteru. Oděrky, které nejsou v okamžiku smrti patrné, často se teprve po zaschnutí stávají zřetel-

nými (tak je tomu např. u rýh při oběšení nebo uškrcení, u oděrků způsobených prsty nebo nehty při rdoušení). I neporušená kůže brzy zasychá, což se projeví značným zúžením epidermis a zmenšením jejích buněk.

Posmrtné skvrny (livores mortis)

Po zastavě srdce klesá krev podle zákona tíže (stejně i tkáňová tekutina) venózním systémem na nejnižší uložená místa v těle. Klesající krvinčky pak podmiňují modrofialové zabarvení kůže, poněvadž krev po smrti neobsahuje kyslík, který krátce po smrti spotřebovaly ještě dále přežívající tkáně. Poklesem krvinek dochází k vzestupu plazmy, a tím ke

Obr. 74 Posmrtné skvrny v nejnižší uložených částech těla mrtvoly.

Obr. 75. Posmrtné skvrny vpředu na těle (změna polohy mrtvoly).

zvýšení posmrtné bledosti, poněvadž plazma je bledě žlutá.

V nejdolejších částech mrtvoly jsou kapiláry kůže obzvláště silně naplněny krvinkami (obr. 74). V kapilárách se krev nesráží. Zatláčeme-li prsty na tato místa, vytlačí se krev do okolí a v místě tlaku skvrna mizí. Otočíme-li mrtvolu, zejména v prvních hodinách, posmrtné skvrny se přestěhují a vytvoří se opět na místech nejnižše uložených; z původních skvrn mohou zůstat jen malé ostrůvky skvrn (obr. 75).

Mikroskopicky najdeme v tomto stadiu hyperémii a vinuté kapiláry pod epitelem a v hlubších partiích kůže, zejména kolem vlasových kořínek a tukových žlázek.

Krátký čas po smrti možno nalézt větší či menší hemolýzu krve v cévách. Obsah cév se hematoxylinem-eozinem barví homogenně šarlachově.

V dalším stadiu, často již za několik málo hodin, dochází k hemolýze a hemoglobin vystupuje čím dál tím více do krevního séra. Hemoglobin difunduje také z cév do tkání a vznikají difúzní posmrtné skvrny. Infiltrace hemoglobinem v barvení hematoxylinem-eozinem, až na malé výjimky, není histologicky zjistitelná. K zjištění infiltrace hemoglobinem se užívá i barvení pomocí benzidinu (alkoholický roztok benzidinu po přidání peroxidu vodíku). I tato technika může vést k chybám, poněvadž z naplněných cév mohou modré hemoglobinové proužky vystupovat a sekundárně barvit jádra v okolí. To je nutno mít na mysli, barvit na podložním skličku pod mikroskopem a postihnout obraz hned po přidání reagentů. Při správ-

Na podkladě shora uvedeného nálezu podávají podepsaní znalci k otázkám položeným objednavatelem, s odvoláním na složený znalecký slib, tento znalecký

posudek:

1. Při jednání zaznělo ze strany znalců provádějících pitvu, že rozšíření drobných cév v oblasti uváděného vstupu elektrického proudu je vitální reakce a svědčí o tom, že defekt kůže vznikl zaživa. Vy ve svém posudku uvádíte, že nelze dohledat žádnou známku vitální reakce a při jednání MUDr. Matlach uváděl, že to je projev rozvoje posmrtných skvrn. Vyjádřete se k tomuto rozporu a odpověď zdůvodněte.

Posmrtné skvrny vznikají sesedáním krve do nejnižše položených míst, kde se tlakem krve rozšiřují cévy a jejich obsah (krev, s odstupem času pak již jen krvinky – krevní plasma je vytlačena do vyšších míst) je příčinou barevné změny na kůži. Pokud je krev pouze odkysličená, jsou posmrtné skvrny tmavě fialové. Pokud se např. jedná o otravu kyslíčným uhelnatým – CO, pak jsou třešňově červené (barva je důsledkem chemických změn hemoglobinu).

Tvarová změna v horní části zad Moniky Kramné, která je označována jako vstup elektrického proudu, je v místech, kde jsou rozsáhlé, splývající posmrtné skvrny a jedním z mikroskopických projevů přítomnosti posmrtných skvrn je rozšíření drobných cév (kapilár) jak je uvedeno i v učebnici soudního lékařství (Tesař, AVICENUM, 1968, strana 224 – 225). Je sice pravdou, že v místě průchodu elektrického proudu mohou být drobné cévy rozšířeny, avšak v místech, kde jsou rozvinuty posmrtné skvrny toto rozšíření nelze považovat za známku pouze životní (vitální) reakce a na namítaném závěru podepsaných znalců, že v místě uváděného vstupu nejsou patrné žádné známky vitální reakce v tom smyslu, že jde jen o změnu vzniklou za života, se tedy nic nemění.

Souhrnem – to, co uvedli znalci provádějící pitvu, nnesvědčí o vitální změně (tedy o tom, že by tvarová změna na zadní části krku vznikla nutně zaživa).

2. Při jednání dále zaznělo, že byla provedena revize histologických preparátů se závěrem „fyziologický nálezn“, vy uvádíte zánětlivou celulizaci. Je zánětlivá celulizace fyziologickým nálezem? Zdůvodněte.

Zánětlivá celulizace je pojem, kdy se ve tkáni začínají objevovat zánětlivé elementy (krvinky), tedy buňky zodpovědné za základní obrannou reakci proti poškození. Fyziologické je to, co je bez jakýchkoliv změn (tedy bez chorobných či úrazových - „normální tkáň“). Není přirozené, aby ve svalovině srdce byly přítomny elementy zánětu (zánětlivá celulizace) a tedy nález na srdci není fyziologický. Obdobně je tomu i v dalších preparátech.

Pozn.: Ke škodě věci nám není umožněno provést vlastní vyšetření (nebyly nám poskytnuty preparáty, které bychom mohli sami dle uvážení nabarvit a poté vyšetřit mikroskopem). Mohli bychom nejen zjistit další změny (případně jejich rozsah), ale bylo by možné tuto problematiku konzultovat se špičkovými odborníky v daných oblastech (choroby střev, choroby srdce apod.) a je možné, že by některý z nich diagnostikoval příčinu zánětu jako nějakou chorobnou jednotku, která nám není dostatečně známa (k této poznámce dále i odpověď na další otázku). Způsob, jakým byla provedena „revize“ histologického vyšetření na patologii FN Ostrava a LF UP v Olomouci se nám jeví jako nedostatečná, velmi stručná a může tedy být pro OČTŘ zavádějící.

3. Po vyslechnutí námitek ze strany státního zástupce k vašemu posudku zhodnoťte, zda tyto námítka (výtky) mění vaše závěry, pokud ano, jakým způsobem. Zvláště se zaměřte na hodnocení celkového nálezů na zemřelých, zda z nich lze doložit příčinu smrti, pokud ano, co je touto příčinou smrti. Co svědčí pro zásah elektrickým proudem? Co svědčí o jiné příčině smrti?

V souladu s dalším (výše uvedeným) nutno uvést, že nám během hlavního líčení nebylo předloženo nic přesvědčivého, co by měnilo naše závěry a naopak, během líčení vyplynulo, že dochází k významovému posunu obsahu textu. Jeví se nám, že naše závěry byly přijaty jako neústupný postoj vůči ostravským soudním lékařům, přičemž části našich závěrů byly vytrhávány z kontextu celého textu, což potom logicky může vyznít jinak a byly rovněž označovány jako protirečící si. K tomu nutno uvést, že např. časové souvislosti u posmrtných skvrn neuvádí ani česká odborná soudnělékařská literatura vždy shodně.

Co se týká nálezů na zemřelých, pak nutno uvést, že vnitřní nález (histologické vyšetření) odhalil takové chorobné změny na všech třech životně důležitých orgánech (srdce, plíce, mozek), že to samo o sobě snadno a dobře vysvětlí příčinu smrti bez znalosti jednoznačné příčiny těchto změn. Ani v prvotním posudku jsme příčinu smrti nestanovili a

předložili jsme pouze další hypotézu, která je dle našeho názoru možná a kterou je nutno se podrobně zabývat. To, že ji nelze ani vyvrátit ani potvrdit MUDr. Matlach opakovaně při hlavním líčení uvedl. MUDr. Fargaš uvedl, že se rozhodně nestavíme proti všem zjištěním a závěrům znalců MUDr. Dokoupila a MUDr. Smatanové, ale že jejich závěry rozšiřujeme o další nálezy, které jsme v daných omezených podmínkách učinili, zejména v oblasti mikroskopických preparátů, když tyto nálezy znalci MUDr. Dokoupil a MUDr. Smatanová buď nepopsali, nebo si jich možná všimli, ale posléze je nevyhodnotili.

Zevní nález sice u Moniky Kramné upomíná i na možnost úrazu elektrickým proudem, avšak toto je v rozporu s nálezem vnitřním (z místa uvažovaného vstupu), a to především pro nepřítomnost životní reakce v místě. To, co je uvažováno jako životní reakce (rozšíření kapilár) nelze považovat výhradně za životní reakci z důvodu uvedeného výše (odpověď na ot. č. 1), jakákoliv jiná změna vitálního charakteru přítomna jednoznačně není (krevní výrony). Uváděný obraz tzv. bark like myokardu, který byl navíc demonstrován i na fotografiích, může být chybně prezentovaná mechanická stopa nože, což je dobře patrné na fotografiích doložených soudu při hlavním líčení znalkyní MUDr. Smatanovou – tyto změny jsou zcela shodně na nejméně dvou různých preparátech a to nelze vysvětlit jednoduše jinak než možnou vadou nože, který v té době řezy prováděl, případně může jít o rozkladné změny svaloviny.

Souhrnem lze říci, že pro přesvědčivý zásah elektrickým proudem nesvědčí nic ze zjištěného (to, že makroskopický obraz na proudovou známku upomíná, nelze považovat za medicínský důkaz) a naopak vnitřní nález vysvětlí smrt chorobnými změnami na životně důležitých orgánech. Jednoznačnou příčinou smrti je tedy oběhová nedostatečnost těchto životních orgánů. Co však vedlo k této nedostatečnosti, v tuto chvíli jednoznačně stanovit nelze, dokud nebude provedeno další podrobné zkoumání.

Co svědčí o jiné příčině smrti – lépe by bylo položit dotaz slovy „co svědčí o možnosti jiné příčiny smrti, než elektrický proud“: je to velmi výrazný hemoragický otok plic, otok mozku a překrvení dalších orgánů u obou zemřelých, u Kláry Kramné navíc zánětlivá celulizace ve střevu, srdečním svalu a ojedinele v plicích (otázkou je, jak moc v dalších úsecích orgánů), a nález obrazu ztukovatění jater (nebylo však provedeno speciální barvení na průkaz tuku), u Moniky Kramné jsou zánětlivé změny jen spíše málo vyznačeny.

Tak, jako u usmrcení elektrickým proudem bychom předpokládali úmrtí ihned nebo do minuty, tak vzhledem k nálezu tak výrazného otoku plic je nutno předpokládat přežívání ve více minutách, což by v případě elektrického proudu bylo velmi náhodné u obou těl shodně, ale naproti tomu při jiné příčině smrti je dobře možné, aby změny na orgánech dospěly za různou dobu do shodného stadia.

V Olomouci a Liberci dne 8.11.2015

MUDr. Igor FARGAŠ

ZNALECKÁ DOLOŽKA:

Znalecký posudek jsem podal jako znalec jmenovaný rozhodnutím Krajského soudu v Ostravě ze dne 18.4.1996, č.j. Spr. 2077/96 pro základní obor zdravotnictví, odvětví soudní lékařství. Znalecký úkon je zapsán pod poř. č. 4352 znaleckého deníku. Znalečné a náhradu nákladů účtuji podle přiložené likvidace.

Podepsaný znalec si je v souladu s ustanovením § 110 a) tr. ř. vědom následků podání vědomě nepravdivého znaleckého posudku.

MUDr. Radek Matlach

ZNALECKÁ DOLOŽKA:

Znalecký posudek jsem podal jako znalec jmenovaný rozhodnutím Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 11.05.2006, č.j. Spr. 2527/2006 pro základní obor zdravotnictví, odvětví soudní lékařství. Znalecký úkon je zapsán pod poř. č. 155/15 znaleckého deníku. Znalečné a náhradu nákladů účtuji podle přiložené likvidace.

Podepsaný znalec si je v souladu s ustanovením § 110 a) tr. ř. vědom následků podání vědomě nepravdivého znaleckého posudku.

